

REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se
primesc.
Manuscrisuri nu se returnează.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în
Brașov și la următoarele
BIROURI DE ANUNȚURI:
In Viena: la M. Dukas Nachf.,
Nux. Augenthaler & Emeric Les-
ner., Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachf., Anton Oppelk.
In Budapesta: la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iuliu
Leopold (VII Erzszéchet-körsz.).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
rie garmond pe o coloană 10
bani pentru o publicare. Pu-
blicării mai dese după tariful
și învială. — **RECLAMR** pe
pagina 3-a o seriă 20 bani

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

ANUL LXVIII.

„GAZETA” iese în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungarie
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
Pe un an 8 fr. pe an.
Se prenumără la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea. Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30. etajiu
I.: Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 6 cor.
Cu dusul în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. — Un esem-
pliar 10 bani. — Atât abona-
mentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 150.

Brașov, Sâmbătă 9 (22) Iulie.

1905.

Invățăminte ale istoriei.

De când există Țera unghurască nu s'a mai pomenit să se țină atâtea vorbiri și să se scrie așa de mult pro și contra în lupta dintre cele două partide istorice maghiare, dintre „curuși” și „lobonți”.

Acastă luptă cu vorba și în scris, care s'a inaugurat în momentul când cabinetul Tisza a disolvat dieta, și s'au rănduit noile alegeri, a ajuns acum la culmea ei. Înaintea și după alegerile dela finea lui Ianuarie a. c. ambele tabere și-au desfășurat toate forțele posibile, spre a capacita fiecare în favorul vederilor sale marele public al țării. Tisza cu lobonții săi a pierdut jocul la alegerile trecute dietale. Acesta însă nu i-a descurajat, ci a continuat lupta și opintirile lor de a capacita „națiunea”, că a pornit pe cărări rătăcite aruncându-se în brațele curușilor, cari formeză coaliția majorității parlamentare.

Astăzi contele Tisza face încercări desperate în speranța, că doră se va desmeteci nefericita „națiune”, care în lipsă de orientare a căzut în ghiarele actualilor conducători ai ei, „cărora le-a fost întru nimic a ataca drepturile constituționale ale domnitorului și a provoca conflictul între rege și națiune”.

Intr'al cincilea articol, ce-l publică contele Tisza în foia sa apărând politica urmată de el și de partidul liberal, el arată cum s'a desfășurat situațiunea dinastiei și a națiunii maghiare dela 1867 încôce, de când cu faimosul pact dualist.

Am ținut să reproducem în tota estinderea sa acest articol important, care pare a fi articolul final, fiindcă ne destăinuiește acea politică, ce a trecut dela tată la fiu și care a fost inaugurată de Deak și Andrassy în înțelegere cu monarchul și a fost continuată și dezvoltată în direcțiune exclusivistă maghiară, contrară existenței și dezvoltării naționale a popoarelor nemaghiare, de către Coloman

Tisza și succesorii săi până la Tisza-fiul.

Lectura acestui articol în ce privește partea lui primă istorică, o recomandăm deosebitei atențiuni a așădișilor memorandiști de odinioară. Ei pot să-și cetască printre șire sentința asupra procedărilor lor orbe și rătăcite și mai ales asupra iluziunilor, ce și le făceau cei naivi dintre ei, când toate se opuneau diametral acelei „politice” „strălucite” și „triumfătoare”, cu care alarmaseră totă România,

Ceea-ce lipsește din articolul, despre care vorbim, al contelui Tisza pentru completarea lui, și ce are înțeles să lipsescă, este rolul ce l'a avut în periodul dela 1867 încôce politica maghiarofilă bismarkiană, care s'a ilustrat pentru vecie în renumita notă a cancelarului către consulul general german din Pesta dela 1883.

In fața neîndoișelor invățăminte ale istoriei, apar de tot caraghioase veleitățile acelor pretinși politicieni ai noștri, ale căror scurte vederi întrec chiar și închipuirea, cu care au jucat și jăcă încă aci pe „aliații Vienei”, aci pe cei ce au „gătat” o cu ea”.

E foarte dureros de a o mărturisii, că acest soi de politicieni, pe cât de neorientați în politică pe atât de îndrăsneți, ba îngâmfați și nesinceri în contactul cu propriii lor conaționali, au produs mai ales de când cu memorandumul încôce o periculoasă zăpăcănă în sinul partidului nostru național și dând din grôpă în grôpă, au exercitat o influință nefastă în mijlocul poporului nostru, sădind vrajbă și compromițând interesele solidarității naționale în sinul lui.

Nu e departe momentul, când toate uneltirile caraghioase și nefaste, cari au subminat până acum viața noastră națională și au ajutat numai adversarii, ca să ne pôta asupra cu atât mai tare, vor fi date pe față, și când fie-cine va pute vedea și cunoște cărarea greșită și prăpăstioasă, pe care au pornit de un șir lung de ani afacerile și politica noastră națională.

Brașov, 21 Iulie.

Prima anulare. Din *Budapesta* se telegrafiază, că dintre hotărârile municipiilor, aceea a orașului Budapesta este prima, care a fost anulată. Ministrul de interne *Kristoffy* a trimis la adresa primarului un ordin, în care declară anulată hotărârile »capitalei«. Ministrul se referă în ordinul său la art. de lege 44 din 1883, după care dările publice și alți bani încasați, nu se pot întrebuița spre alt scop, și cine făptuiesce altfel, *sevrșesce defraudare*. Ordinul se mai referă la § 47 al aceleiași legi după care pentru dările încassate sunt responsabile comunele respective orașele.

Cu ocaziunea alegerii dela Liptoszent-Mikos s'a vorbit în foile din *Budapesta* despre programul naționalist slovac (cel mai nou al activiștilor). Cetitorilor noștri li este foarte bine cunoscut cuprinsul acestui program, în care se cere între altele executarea legii naționalităților, revizuirea legilor politice bisericesci, o bună împărțire a cercurilor electorale și vot universal secret. Dér acum se mai adaugă o codiță la program, de următorul cuprins: »Partidul de naționalitate slovac se mai declară și inclinat de a nu face nici o excepțiune contra comăndei maghiare în armată, decât guvernul va înființa școli slovace și mai ales școli secundare și de specialitate”.

Nu scim decât e adevărat, ce se ține aici în urmă. Vedem însă cu părere de rău, că programul activiștilor slovac e tot așa de neînțeles și confus ca și programul activiștilor noștri din clubul naționalist.

Răsboiul ruso-japones. Japoneseii au făcut érași o mare surprisă Rușilor. Pe când adevărat Rușii se pregăteau a apăra *Wladivostokul* în contra unui atac din spre sud și și-au concentrat spre scopul acesta o mare parte a forțelor la *riul Tumen*, pe atunci la nord de *Wladivostok* a debarcat o mare armată japonesă, care merge acum împotriva *Wladivostokului*. Japoneseii au executat această operațiune în mare taină și astfel au strimtorat pe Ruși între două focuri. Impresurarea și a-

ședierea orașului se va începe cât mai curând.

După o telegramă din Tokio, Japoneseii au cucerit complet insula *Sachalin*. Trupele rusești puțin câte se aflau în insulă, s'au predat. Poporațiunea insulei s'a reluat munca obicinuită. Comandantul trupelor japonesese a publicat, că în numele *Micadului* a luat în posesiune insula și a numit un guvern provisor.

Contele Tisza asupra situațiunii.

Contele *Stefan Tisza* își continuă seria articolelor în *ziarul »Az Ujság«*. În articolul al V. care pare a forma încheierea, el desfășură mai departe momentele istorice și sfârșesce prin analizarea situației de azi. Eță articolul:

Pactul de la 1867 crează o epocă în viața națiunii maghiare, căci el a așezat pe totă linia politiceii naționale temelii concordiei și a acțiunii armonice între rege și națiune, și prin acesta a pus totă forța puterii executivă și a administrației în serviciul scopurilor naționale. Acel pact însă crează armonia și în privința țințelor externe al monarhiei austro-ungare, a poziției ei de mare putere și în privința politiceii ei europene, și formeză epocă și din punctul de vedere al dinastiei.

Dinastia renunțând la fantoma veche centralistă, s'a pus pe baza dualismului și se împacă cu gândul, că puterea ei se razimă pe legătura paritetică a două state suverane și independente unul de altul și că adevăratul izvor al puterii sale trebuie să-l caute în dezvoltarea liberă a ambelor state. Obligamentul apărării reciproce unește puterea celor două state pe terenul politiceii comune externe și a dezvoltării de forțe comune militare, dér și aici usază de puterea națiunii maghiare numai pentru scopuri identice cu interesele bine înțelese ale națiunii.

În locul politiceii tradiționale austriace urmăză o nouă direcțiune, care se dezvoltă din solul dualismului, este în concordantă cu el și măneacă din cunoșterea mai corectă și mai lămurită a misiunii istorice a dinastiei și a intereselor adevărate ale puterii ei.

Dinastia se împacă fără gânduri rezervate cu evenimentele, cari au despoiat-o de pozițiunea, ce o ocupase în Italia și Germania, renunță la aspirațiunile referitoare la aceste două țări și își găsește adevăratele misiune, concentrându-și forțele,

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Naționalism și cosmopolitism.

De A. C. Cuza.

Visătorii sentimentali, vădând dușmăniile dintre nămurii, rîvnesc o stare de civilizație, în care naționalitățile vor dispărea, alcătuiind aceeași masă a unei omeniri omogene. Esteții cosmopolitiți aspiră către o cultură generală omenescă, una și aceeași pretutindenii, ca product și avere comună a tuturor omenilor fără deosebire. Pentru densii națiunile nu au rațiune să fie; sciința și arta patrie nu pot avé, și nu trebuie să aibă.

Așa socot visătorii sentimentali și esteții cosmopolitiți; dér ei se înșală. Și unii și alții confundă lucruri esențiale: cei dintăi armonia posibilă a intereselor omenesci, cu disparițiunea necesară a națiunilor; ceilalți generalizarea culturalei umane, cu desființarea culturilor naționale.

Creдем și noi într'un viitor mai bun al omenirii și într'o civilizație comună. A ceea ce se petrece astăzi, în multe privințe e încă adevărată sălbătăcie. Între măcelurile canibalilor și răsbóelor popórelor

civilisate, cine nu vede, că e mai mult o deosebire de arme, decât de procedură. Și de sigur, că nu acesta pôte fi trépta de pe urmă a culturalei, pe care să se fi oprit omenirea.

Dér ôre ceva ne îndrituesce să șicem, că odată cu luptele sângeroase dintre nămurii, vor dispărea și națiunile? Și ar fi bine să dispară? Său alt mijloc de împăcare nu pôte fi decât disparițiunea lor?

Să admitem un moment, că viitorul e al unei omeniri uniforme. Peste cât-va timp, — care s'ar măsura pôte prin secole — să șicem, că popóre deosebite nu vor mai fi. Un lucru e sigur: de-ocamdată națiunile există. Și fie-care se luptă ca să existe. Relațiunile dintre densele sunt stăpânite de legea concurenței vitale. Cine nu biruesce, e osîndit să piară.

Pentru a eși învingător din luptă, fie-care popor trebuie să-și desvólte ființa lui, să-și perfecționeze toate însușirile, să nu îngăduie încălcarea de către alte nămurii a teritoriului, pe care numai el are dreptul să trăiescă — decât are puterea de a trăi, după adagiul cunoscut: *quicumque tantum juris habet, quantum potentia valet.*

Oricare ar fi dér alcătuirea viitoare a omenirii — și să ni-o închipuim ca o idilică înfrățire generală — ca să ajun-

gem la densa, trebuie să respectăm legile existenței noastre prezente. Acesta implică afirmarea energică a naționalității, fie chiar cu arma în mână, ca o necesitate, pe care un popor nu o pôte nesocoti, fără a se sinucide, și a renunța la folosința oricărui bunuri viitoare.

Să fie însă ôre cu putință ca națiunile să dispară, măcar într'un viitor cât de depărtat?

Noi scim, că orice evoluțiune se îndeplinește prin trecerea de la o stare de omogeneitate indefinită, la o stare de eterogeneitate definită. Diferențierea e o lege a naturei, care stăpânesce deopotrivă și alcătuirea societăților omenesci. Din grupurile nehotărite și inconșiente de ființa lor, a populației umane de la început, s'au format națiunile, ca individualități colective, conciente de sine. Și cu cât aprioriile dintre popóre au devenit mai strînse, prin dezvoltarea mijloacelor de comunicație, cu atât, departe de a se contopi, ele s'au diferențiat tot mai mult.

Și numărul individualităților etnice care-și revendică drepturile lor deosebite, în sinul societății umane, sporesce pe fie-care zi.

Cultura a trezit pretutindenii conșința națională; națiunile conciente de pro-

pria ființă, la rândul lor, au devenit factorii cei mai puternici ai culturalei moderne, care ne tarmecă tocmai prin varietatea ei originală.

Pe baza exșperienței, pe care nimic nu o pôte infirma, putem dér stabili ca axiomă:

Cultura implică dezvoltarea naționalității, naționalitatea dezvoltarea culturalei umane.

Pe unde privim, pretutindenii ni se înfățișeză culturii variate, în cari se resfrîng caractere de nămurii. Adevărul și frumosul au o patrie — în operele vii în care se întrupéză. Aceste sunt producte, nu cosmopolite, ale omenirii și ale universului, ci naționale, ale unor popóre și teritorii deosebite. Omenirea nu există ca factor creator de cultură, ci numai națiunile.

Intr'un cuvânt: *cultura umană nu are ființă, decât în formă națională.*

Plecând de la acest adevăr, a cărui temelinie nu se pôte contesta, ajungem la următoarea conclusie, în care se resumă o întregă metodă de lucru:

Desvoltarea naționalităților e condițiunea necesară a obșteștii culturalei omenesci.

Cursul la bursa din Viena.

Din 20 Iulie n. 1905.

Renta ung. de aur 4%	116.—
Renta de corone ung. 4%	96.40
Impr. oail. fer. ung. in aur 3 1/2%	87.05
Impr. oail. fer. ung. in argint 4%	95.90
Bonuri rurale orotate-slavone	97.50
Impr. ung. ou premii	218.25
Losuri pentru reg. Tisei si Seghedin	165.75
Renta de hartie austr. 4 1/10	100.30
Renta de argint austr. 4 2/10	100.25
Renta de aur austr. 4%	119.30
Renta de corone austr. 4%	100.45
Bonuri rurale ungare 3 1/2%	92.90
Losuri din 1860.	156.75
Actii de-ale Banței austro-ungara	16.35
Actii de-ale Banței ung. de credit	770.50
Actii de-ale Banței austr. de credit	657.75
Napoleoniori	19.11
Mitroi imperiale germane	117.30
London vista	240.12 1/2
Paris vista	95.55 1/2
Note italiene	95.50

Cursul pietei Braşov

Din 21 Iulie n. 1905.

Banote rom. Cump. 18.96	Vend. 19.—
Argint roman.	13.92
Napoleoniori.	19.06
Selbeni	11.20

Marci germane	117.20	117.50
Lire turcesc	21.50	21.50
Seris. fone. Albina 5%	101	102
Ruble Rusesc	2.83	2.54

Preţurile cerealelor din piaţa Braşov.
Din 21 Iulie 1905.

Măsura sau greutatea	Calitatea.	Valuta in	
		Kor.	fl.
1 H. L.	Grâuul cel mai frumos.	17	—
"	Grâu mijlociu	16	40
"	Grâu mai slab	15	—
"	Grâu amestecat	11	40
"	Săcară frumoasă.	10	—
"	Săcară mijlocie.	9	40
"	Orz frumos	7	60
"	Orz mijlociu.	7	—
"	Ovės frumos.	6	—
"	Ovės mijlociu	5	20
"	Cucuruz	10	50
"	Mălaiu (meiū)	10	20
"	Mazăre.	17	40
"	Linte	24	80
"	Fasole	27	—
"	Sămēntă de in	24	—
"	Sămēntă de cânepă	16	—
"	Cartofi.	3	—
"	Măzărliche.	—	—
1 kilă	Carne de vită	1	12
"	Carne de porc	1	20
"	Carne de oerbec	—	80
100 kil.	Său de vită prospēt.	40	—
"	Său de vită topit	62	—

Unde se mănâncă bine și se béu VINURI curate de Mediaş BERE de Pilsen „Urquell“ prospētă dela cep in fie-care di? ? La

Restaurantul Schwarzburg
in Braşov, Str. Spitalului nr. 20.
Lista de bucate românescă.
De o cercetare numerosă se rogă

C. R. GLIGORE CRISTEA,
conducătorul restaurantului.

89—0

FARMACIA la „LEU“
FRIEDRICH STENNER
Braşov, Strada Porții nr. 21.
Recomandă marele deposit in **specialități medicinale**
— indigene și externe, —
Parfumerie, Cremes, Pudre, Apă de păr. Vin de china, cu fer și fără fer.
Vin de afine, contra diarei.
Articolii pentru căutare de bolnavi.
APE MINERALE etc. etc.
Mare asortiment de specialități de gumii.

Prăfurile-Seidlitz ale lui Moll

Veritabile numai, decât fiecare cutiă este provădută cu marea de apărare a lui A. Moll și cu subscrierea sa.

Prin efectul de leuire durabilă al Prăfurilor-Seidlitz de A. Moll in. contra greutăților celor mai cerbiciose la stomach și pânțele, in. contra cărceilor și acrelei la stomach, constipațiunei cronice, suferinței de ficat, congestiunei de sânge, haemorhoidelor și a celor mai diferite bête femeesci a luat acest medicament de casă o răspândire, ce crește mereu de mai multe decenii încôce. — Prețul unei cutii originale sigilate Corone 2.—

Falsificațiile se vor urmări pe cale judecătorească.

Franzbrantwein și sare a lui Moll.

Veritabilu numai, decât fiecare sticlă este provădută cu marea de scutire și cu plumbul lui A. Moll.

Franzbrantwein-ul și sarea este foarte bine cunoscută ca un remediu popular cu deosebire prin tras (frotat) alina durerile de gôldină și reumatism și a altor urmări de rēcělă. Prețul unei sticle originale plumbate, Corone 1.90.

Săpun de copii a lui Moll.

Cel mai fin săpun de copii și dame fabricat după metoda cel mai nou pentru cultivarea rațională a peleii, cu deosebire pentru copii și adulți. Prețul unei bucăți Cor. —.40 Cinci bucăți Corone 1.80. Fie-care bucată de săpun, pentru copii este provădută cu marea de apărare A. Moll.

Trimiterea principală prin

Farmacistul A. MOLL,

c. și p. furnisor al curții imperiale Viena, Tuchlauben 9

Comande din provinciă se efectuează gîlnic prin rambursă postală.

La deposite se se ceră anunit preparatele provădute cu iscălitura și marca de apărare a lui A. MOLL.

Deposite in Braşov: la d-nii farmaciști Ferd. Jekelius, Victor Roth, Eugen Neutädter și engros la D. Eremia Nepoții.

Copiiilor precum și adulților un neprețuibil dar dumnezeesc!

Izvorul „GLORIA“ de Arkos
in fer și lithiu-hydrocarbonic foarte bogată
apă minerală medicinală
de un efect miraculos, necuând iritațiunii de sânge și unflături la stomac, ca cele mai multe ape minerale pré concentrate in acid carbonic liber și in săruiri mineralice.

(Autorisată ca apă medicinală prin decret ministerial intern Nr. 401—1905).

Apa minerală „Gloria“ este un remediu de cură foarte prețios, care stărnesc pofta de mănăcare și înlesnesc mistuirea de minune, promovă secrețiunea udului și acrela udului, in mod frappant și influențază membrele flegmatice ale organelor respirătore, circulațiunea sângelui și activitatea nervilor într'un mod surprindetor.

Tot așa și pentru copii in orice etate este apa minerală „Gloria“ deasemenea o beutură foarte prețiosă, dorită instinctiv de dinșii, care favoriză sănătătii lor in modul cel mai imbucurător.

Bēt cu Șampanie, cu vin său cu bere, apa „GLORIA“ va paralisa efectul amețitor ale acestor beuturi mai ales asupra creierilor și a nervilor de multe-ori foarte vătămător, sub ori ce împrejurare.

Pe baza unui studiu foarte minuțios mă simt deef obligat a publica, că ori și cine cătră sine, părintii însă și cătră copii lor vor comite mai mult ca o neglijență, decât n'ar încerca efectul minunat al acestei naturală și într'adever binecuvēntată apă minerală, care se manipulează la izvor, — pe cât stă in puțința omenescă — cu cea mai deosebită severitate.

Deposit propriu in Braşov, Str. aței nr. 6.
(vis-à-vis de SCHWARZBURG),
unde se află cu schimbarea sticlelor:
o sticlă de un litru apa minerală „Gloria“ pentru 20 filleri,
" " " 1/2 " " " " " " " 14 "

Josef György,
administrațiunea izvorului „Gloria“ de Arkos.

5—100

In atențiunea Damelor și Domnilor!

Confecțiuni de Dame
Têrgul Inului Nr. 28.

Fondată la 1892.

Confecțiuni de bărbați
Têrgul Inului 31—33 in palatul lui Czell.

Dela deschiderea prăvăliilor mele mi-am procurat tot-déuna depositul meu de haine cu bani gata, prin ceea-ce mă aflu in plăcută situație de a oferi Onor. public favorurile cele mai extreme, mai ales că cumpărătura a doua de primăvară a fost foarte favorabilă și succésă. Depositul meu de haine constă din confecțiuni de ale firmelor indigene și streine din cele mai distinse; se confecționează sub privighierea mea personală, după croiala cea mai modernă din stofe curat de lână și cu accesoriu de cele mai durabile. —

Ceea-ce privesce prețurile, aceste sunt așa de ieftine, încât ori cine se pôte convinge, că cu prețuri așa de favorabile nimeni nu pôte servi. — Fiind-că principiul meu este să fac dever mare cu puțin profit ofer: **garderobă pentru bărbați din stofe bune** după cea mai din urmă modă cu următoarele prețuri:

- ! Costum in orice colóre,
- ! Pardesiu căptușit cu mătase,
- ! Pantalón,
- ! Vestă de pichet modernă,

la olalată le dau cu **20 fiorini.**

Asortiment mare de haine pentru Dame și bărbați.

Cu totă stima **N. P. GOLDMANN,** magazin de haine pentru dame și bărbați.

PREȚURI FĂRĂ CONCURENȚĂ!

Despărțământul pentru Dame.
Têrgul Inului Nr. 28.

1	Haveloc de Dame	fl. 4 50.	} și mai sus.
	Palton negru modern	fl. 6.—	
	Paletot	fl. 6.—	
	" de fetițe, copii	fl. 4.—	
	" de Dame dubel engl.	fl. 4.—	

Despărțământul pentru bărbați.
Têrgul Inului Nr. 31—33 in palatul lui Czell.

1	Pardesiu modern pentru bărbați	fl. 7-50.	} și mai sus.
	Tilster engl. modern double	fl. 8.—	
	Costum modern Sacco	fl. 7-50.	
	Haveloc	fl. 6.—	
	Costum de școlari	fl. 4-50.	
	Pardisui de copii	fl. 5.—	
	Costume de copii dela 1	fl. 50 cr.	

Alegere colosală din fie-care specie și prețuri ieftine surprindătore.